

ВІДГУК

**на наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту
«Антологія української віолончельної музики XX –XXI століть»,
поданого на здобуття ступеня доктора мистецтва
Спеціальність 025 Музичне мистецтво
галузь знань – 02 Культура і мистецтво
КАРАЧЕВЦЕВА ДЕНИСА ОЛЕГОВИЧА**

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту «Антологія української віолончельної музики XX –XXI століть» Д. О. Карачевцева присвячено актуальній темі осмислення та репрезентації української віолончельної музики XX– першої чверті XXI століть як цілісного культурного феномена.

Зосередженість на історичних та культурних передумовах розвитку національної віолончельної школи, жанрово-стильовому аналізі творів для віолончелі та камерних ансамблів за її участю, а також стратегіях виконавських практик, які поділяються автором Проєкту на *класичні й сучасні експериментальні*, надали йому можливість розширити спектр актуальних проблем виконавського музикознавства та їх розв’язання.

Українська віолончельна музика другої половини XX – першої чверті XXI століття багатогранно представлена в жанрово-стильовій палітрі композиторської творчості та музичного виконавства, яке знаходиться на перетині історичних традицій та сучасних мистецьких пошуків, вирізняється високим рівнем професіоналізму виконавської школи та органічно вписується у розвиток сучасної європейської музичної культури, зберігаючи національну ідентичність.

Центральною ідеєю Проєкту Д. О. Карачевцева є розробка онлайн-антології української віолончельної музики, яка містить аудіо- та відеозаписи, аналітичні коментарі й довідкові матеріали про композиторів, а також концертні програми, що презентують різні стильові напрями й жанрові модифікації. Повністю розділяємо позицію автора, пафос якої міститься у твердженні, що створення такої онтології може виступати як інструмент подолання фрагментарності у вивченні

сучасної віолончельної музики обраного періоду та забезпечити інтеграцію українського віолончельного репертуару у світовий культурний простір і, водночас, створити платформу для подальших виконавських, освітніх та наукових ініціатив.

Ця справа потребує значних зусиль, часу та професіоналізму, можливо й відповідного авторського колективу знавців усіх складових системи. Тому відразу хочу відмітити зацікавленість претендента, його впевненість у необхідності існування антології, наполегливість та патріотизм.

Заявлена тема дослідження розкрита послідовно та аргументовано. Вона щільно поєднана із здійсненими на високому художньому рівні виконавськими програмами. Науковому обґрунтуванню властиві сміливість, пошуковість, новаційність, доказовість висунутих ідей та вичерпаність (на даному етапі) дослідницьких і аналітичних завдань. Усі положення та висновки є самостійно розробленими та апробованими.

Наукове обґрунтування творчого мистецького Проєкту має чітку і логічну структуру, складається зі вступу, двох розділів, кожен з яких включає по три підрозділи, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 115 сторінок (основний текст 78 сторінок). Список використаних джерел містить 137 позицій (120 – українських, та 17 – іноземних дослідників).

Українська віолончельна школа з її унікальним національним обличчям, представлена через основні регіональні осередки, що збагачують поступове формування єдиної української виконавської традиції, досліджується у 1 Розділі («Українська віолончельна музика в історичній ретроспективі») роботи. Претендент спирається на великий масив наукової літератури, джерел вітчизняних авторів, осмислюючи їх з позицій реалій воєнного часу, вносячи корективи й підкреслюючи важливість *європейського* впливу у формуванні високого професіоналізму вітчизняних музикантів та педагогів (Розділ 1, підрозділ 1.1.)

Одним з найважливіших чинників виконавської школи є взаємодія, творчий діалог композиторів і виконавців, який актуалізує національний мовний елемент у музиці та виконавській артикуляції музичної культури.

У своєму дослідженні Д. О. Карачевцев акцентує цю складову віолончельної школи: академічна музика розглядається претендентом не тільки як культурна спадщина крізь призму історичних традицій композиторських та виконавських шкіл (Розділ 1, підрозділ 1.2), але й як унікальний простір, сформований новітніми мистецькими пошуками (Розділ 1, підрозділ 1.3).

Тож актуальність мистецького Проєкту Дениса Олеговича Карачевцева та його наукового обґрунтування, *наукова новизна* та *практичне значення* отриманих результатів полягають у цілісному концептуальному осмисленні української віолончельної музики XX– першої чверті XXI століть у форматі єдиної антології, яке *вперше* дозволяє системно простежити динаміку розвитку, окреслити характерні жанрово-стильові тенденції та напрями еволюції в історичному та культурному контексті.

Матеріалом дослідження цілком виправдано обираються твори, які є найбільш презентабельними для виявлення нових тенденцій творчого діалогу композиторів і виконавців у різних жанрово-стильових площинах та виконавських формах: віолончельні солосоюти З. Алмаші, В. Рекала, А. Мерхеля та Т. Хорошун, в яких поєднуються спадкоємність класичної традиції, сучасні інтерпретації жанру та експериментальні пошуки у сфері нових технік звуковидобування і перформативних практик; зразки камерної музики Є. Станковича («Епілоги»), В. Сильвестрова («Mozart–Augenblick»), М. Шалигіна («Dolcissima») та С. Вілки («Berceuse»), що демонструють багатовимірність інтерпретацій художнього символу тиші як інтонаційного простору пам'яті, медитації й внутрішнього слухання; ансамблі для струнних інструментів різних складів В. Барвінського, М. Скорика, В. Сильвестрова, О. Шмурака, В. Рекала, у яких поєднуються концептуальні експерименти та звернення до фольклорних джерел. Заслугою

автора є актуалізація невідомих (забутих та новостворених) творів українських композиторів. Прикладом є Концерт для віолончелі з оркестром Федора Якименка, написаний у 1918 році, згодом втрачений та віднайдений українським диригентом К. Карабіцем у 2021 році.

У Розділі 2, який присвячений практичним аспектам втілення Проєкту «Антологія української віолончельної музики XX –XXI століть» аналізуються твори з позицій виконавських завдань (2.1); вперше описуються особливості роботи із цифровим простором запису (2.2) та методика створення сайту онлайн-антології української віолончельної музики (2.3).

Цей розділ представляє безумовну цінність для виконавців сучасної музики та викладачів курсів Історії виконавського мистецтва, фаху, ін., оскільки розкриває творчу лабораторію виконавця-аналітика: досвід виконавського аналізу (2.1); особливості роботи із цифровим простором запису, який стає важливою складовою сучасної академічної музики та міждисциплінарних форм мистецтва, часто виступаючи основною формою архівації і презентації (2.2); досвід створення сайту антології української віолончельної музики (2.3).

Висновки наукового обґрунтування творчого мистецького Проєкту чітко сформульовані, відображують основні положення, й намічають перспективи подальшого дослідження.

Виконана на належному науковому рівні робота має свої проблемні зони, які спонукають до дискусії. Виділимо їх у формі **запитань та зауважень**.

1. У роботі зазначається, що головною ідеєю є комплексне осмислення та репрезентація української віолончельної музики XX–XXI століть. Як саме визначається *комплексність* у контексті такого широкого періоду, і які критерії використовувалися для відбору композиторів та творів, включених до антології та концертних програм, щоб забезпечити цю комплексність, особливо враховуючи величезний обсяг музики зазначеного періоду?

2. Простежуючи стилістичні трансформації та визначаючи провідні тенденції розвитку української віолончельної музики, Ви пишете про органічне поєднання національної традиції, її класичних форм (с. 57) з європейськими впливами, доводячи це на конкретному матеріалі. Чи можна було б стверджувати про подібне *поєднання* на сучасному етапі у контексті нових реалій, використання потенціалу цифрового середовища для фіксації виконавських інтерпретацій, реалізації складних електроакустичних проєктів та репрезентації аудіовізуального контенту в глобальному просторі?
3. Чи можна говорити про вплив *українських* проєктів (і яких саме, якщо вони є), створюючих платформу для взаємодії європейських виконавців, дослідників і слухачів?

Щодо зауважень:

1. Здається, що коректно було б більш точно окреслити межі дослідження у часовому просторі. Розумію пафос дослідника, стремління охопити увесь масив сучасної української віолончельної музики, актуалізувати можливість обрання репертуару. Але у ХХІ столітті ми прожили поки що тільки (хоча і вже) 25 років!
2. У першому розділі наукового обґрунтування творчого мистецького Проєкту міститься багато інформаційно-фактичного матеріалу: імен, фіксації передачі *усної* традиції (від вчителя до учня) як найважливішої складової виконавської школи через персоналії, ін., що потребує обізнаності та точності. Це не так просто для молодого дослідника, але є обов'язковою умовою наукового дослідження. В процесі спілкування з претендентом були уточнені деякі позиції, він ретельно відкоригував текст. Але робота ще потребує деяких уточнень. Так, наприклад, серед учнів професора В. С. Червова автор називає В. М. Кулікову (с. 29) – найпослідовнішу ученицю *Ю. О. Полянського*, про що сам Денис Олегович розповідає трохи далі (с. 30).

Висновок

Поставлені питання та зауваження не применшують значення розглянутої роботи, а, навпаки, підкреслюють її актуальність, широту наукового погляду на предмет дослідження, компетентність автора у багатьох питаннях віолончельного виконавства загалом, вагомість практичних результатів, отриманих у процесі реалізації творчого мистецького проєкту «Антологія української віолончельної музики XX – XXI століть».

Подане Денисом Олеговичем Карачевцевим наукове обґрунтування постає як органічна складова представленого творчого мистецького проєкту «Антологія української віолончельної музики XX – XXI століть» поданого на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальності 025 – Музичне мистецтво, галузь знань – 02 Культура і мистецтво.

Оформлення наукового обґрунтування відповідає нормативним вимогам до робіт подібного рангу.

Автор наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту Денис Олегович Карачевцев заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтва зі спеціальності 025 – Музичне мистецтво, галузь знань – 02 Культура і мистецтво.

кандидат мистецтвознавства, професор,
професор кафедри теорії музики Національної
музичної академії України імені

П. І. Чайковського

СУМАРОВА ВІРА ГРИГОРІВНА

СУМАРОКОВА ВІРА ГРИГОРІВНА

Результат перевірки підпису	Підпис вірний
П.І.Б.	СУМАРОКОВА ВІРА ГРИГОРІВНА
РНОКПП	1916111624
Організація (установа)	ФІЗИЧНА ОСОБА
Код ЄДРПОУ	
Посада	
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для даних від Надавача)	21:10:33 16.09.2025
Сертифікат виданий	КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер	5E984D526F82F38F040000008CC9E201B91C9D06
Тип носія особистого ключа	Захищений
Алгоритм підпису	dstu4145
Тип підпису	Кваліфікований
Формат підпису	CAdES-T
Сертифікат	Кваліфікований